

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-1-87 (Muafiyet)

Karar Sayısı : 03-13/138-65

Karar Tarihi : 27.2.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Rıfki ÜNAL, Tulez BARUTOĞLU

B- RAPORTÖRLER: Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Özgür BAL, Salim AYDEMİR,
M. Oğuzcan BÜLBÜL

C- BAŞVURUDA BULUNAN: - Camtaş Düzcam Pazarlama A.Ş.

D- TARAFLAR: - Camtaş Düzcam Pazarlama A.Ş.

İş Kuleleri Kule 3 80620 4. Levent İstanbul

- Anadolu Cam Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Şehli Sanayi Cad. No: 224 Kurtköy-Pendik/İstanbul

- Isın Cam Sistemleri Sanayi Ticaret Ltd. Şti.

Fikirtepe Mandıra Cad. Şanlıtepe Sok.

No: 10 Kadıköy/İstanbul

E- DOSYA KONUSU: Camtaş Düzcam Pazarlama A.Ş. ile bayileri arasında imzalanan Isıcam yetkili üreticilik sözleşmelerine menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.8.2002 tarih ve 3522 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 24.2.2003 tarih 2002-1-87/MM-03-HHÜ sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Raporu, 24.2.2003 tarih, REK.0.05.00.00/22 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-13 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Camtaş Düzcam Pazarlama A.Ş. (Trakya Cam Sanayii A.Ş.) ile bayileri arasında imzalanan "Çift veya Daha Fazla Düzcam/Kaplamalı Cam Sistemli Yalıtım Camı Ünitelerinin Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Franchise Sözleşmesi (Standart)" ve "Çift veya Daha Fazla Düzcam/Kaplamalı Cam Sistemli Yalıtım Camı Ünitelerinin Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Franchise Sözleşmesi (Kapsamlı)"ne,

- 4.2.5., 4.2.6. maddeleri ve bunlarla bağlantılı 4.13.3. maddesi ile yetkili üreticinin üretimde kullanacağı ürünlere ilişkin kısıtlama getirilmesi,

- 4.11.1., 4.15.6. ve 4.15.9. (ve sadece kapsamlı sözleşmenin 4.15.11. maddesi) maddeleri ile yetkili üreticilere rekabet yasağı getirilmesi,

- 4.15.8. maddesiyle İYÜ ve İYÜ+'ların, satışlarına sınırlama getirilmesi nedeniyle,

Kanun'un 8. maddesinde öngörülen menfi tespit belgesinin verilemeyeceği, bildirim konu sözleşmelerin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında buldukları ifade edilmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Sektöre ve Ürüne İlişkin Genel Bilgiler

Isıcam, iki ya da çok sayıda cam plakanın, aralarında ortam basıncına uygun hava ve/veya özel gazlar barındıracak şekilde ara boşluk çitası, nem alıcı, sızdırmaz ve birleştirici yalıtım malzemeleri yardımı ile bir araya getirilmesinden oluşur. Isıcam; renkli ve renksiz float cam, buzlu cam, telli buzlu cam, kaplamalı camlar, temperli ve laminasyonlu¹ emniyet camları ile üretilir.

Çift camlar genellikle doğramacı, PVC kapı-pencere sistemi üreticileri, inşaat firmaları vb. tarafından talep edilmektedir. Üretilen çift camın ebatlarında standart bir ölçünün bulunmaması, ürünün eni ve boyunun talebe göre belirlenmesi nedeniyle çift cam üretiminde stoğa çalışılması mümkün olmayıp, talebe göre bir üretim söz konusudur.

Başvuru konusu sözleşmelerde adı geçen Isıcam, Isıcam Serin, Isıcam S ve Isıcam Konfor markaları aşağıda açıklanmıştır.

Isıcam (31.7.1995 tarih ve 08 73 88 tescil no.), TS 3539 ve pr EN 1279'a uygun olarak, Camtaş Düzcam Pazarlama A.Ş. (Camtaş)'nin onayladığı, içinde nem giderici malzemenin bulunduğu alüminyum veya plastik araboşluk çitası ile cam panoların, birincil sızdırmaz "polizobutilen", ikincil sızdırmaz "polisülfid" veya "poliüretan" veya "özel üretim silikonu" yardımıyla birleştirilmesi suretiyle üretilir. Isıcam üniteleri, iç ortamla dış ortam arasındaki ısı transferini geciktirerek yalıtım sağlamaktadır. Yalıtım başarısını, cam panolar arasındaki araboşluk dolgusunun niteliği ve genişliği ile varsa kaplamanın yayılım (emissivity) katsayısı belirlemektedir.

Isıcam Serin (28.5.1997 tarih ve 189526 tescil no.), "magnetron vacuum sputtering" yöntemiyle kaplanmış Serin Gümüş (ISS114) veya Serin Mavi (ITB 130) kaplamaları içeren bir reflektif güneş kontrol ünitesidir. Bu camlar, içeri giren güneş enerjisini denetleyerek iç mekanları daha konforlu hale getirmekte ve soğutma giderlerinden tasarruf sağlamaktadır.

ILE 174 yumuşak Low-E² ısı kontrol kaplamalı³ cam kullanılarak üretilen Isıcam üniteleri için Isıcam S (17.10.1994 tarih ve 154746 tescil no.) markası kullanılmaktadır. Low-E ısı kontrol kaplaması "magnetron vacuum sputtering" yöntemiyle float hattı dışında yapılmaktadır. Isıcam S üretimi için, ölçüsünde kesilen

¹ İki veya ikiden fazla cam plakanın aralarında şeffaf ve/veya renkli bağlayıcılar yardımıyla ısı ve basınç altında birleştirilmesi işlemine denir.

² Düşük yayılım manasına gelen, ısı kontrolü sağlayan, yumuşak kaplama adıdır.

³ Yumuşak kaplamalar, çizilme, aşınma ve rutubete karşı dayanıksız, ancak performans değerleri daha yüksek olan hat dışı kaplamalı camlardır. Yumuşak kaplamalı camlar yapılarda ancak yalıtım camı bünyesinde kullanılabilir.

Low-E kaplamalı cam, kenarları sıyırıldıktan sonra kaplamalı yüzü ünitenin ara boşluğuna bakacak şekilde yerleştirilmektedir. Low-E kaplama sayesinde Isıcam S, güneşin görünür ve görünmez kısa dalgalı ışınım enerjisinin büyük bir bölümünü içeri geçirirken, iç sıcaklığın uzun dalga ışınım enerjisini pencerelerden dışarı kaçarken tutmakta ve kaynağına geri yansıtmaktadır. Böylece camlardaki ısı kaybını Isıcam'a göre %36 azaltmaktadır.

Isıcam S, bilinen Isıcam ünitelerine ek olarak 2. veya 3. yüzeyinde Low-E ısı kontrol kaplaması bulunduran renksiz cama yakın görünüşlü bir yalıtım ünitesidir. İşyerleri ve konutlarda kışın zor şartlarını minimize ederek, ısıtma enerjisi giderlerinden tasarruf sağlamaktadır.

Isıcam Konfor 70/46 (9.10.1998 tarih ve 198733 tescil no.), güneş ve ısı kontrol özelliklerini aynı kaplamada barındıran, ışık geçirgenliği yüksek, içten renksiz, dıştan belirli açılardan uçuk mavi pırıltıları olan "magnetron vacuum sputtering" yöntemiyle kaplanmış IMF⁴ kaplama içeren, çok amaçlı bir iklim kontrol ünitesidir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Başvuruya konu sözleşmelerde yer alan ürünlerden, Isıcam S ve Isıcam Konfor ürünlerinin üretimi, Isıcam ve Isıcam Serin ürünlerinden farklı teknolojiler gerektirmesine ve bu amaçla iki farklı sözleşme oluşturulmasına rağmen, tüketici açısından birbirini ikame edilebilen ürünler olduklarından, söz konusu ürünler aynı ürün pazarı içerisinde kabul edilmiştir. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarı, "çift veya daha fazla düzcam/kaplamalı cam sistemli yalıtım camı üniteleri (çift cam)" olarak belirlenmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Bildirime konu Isıcam markalı ürünlerin üretimi ve pazarlaması Camtaş'ın tespit ettiği yetkili üreticiler aracılığı ile yapılmakta olup, bu yetkili üreticiler Türkiye'nin birçok ilinde faaliyet göstermektedir. Herhangi bir yetkili üreticinin bulunmadığı yerlerden gelen talepler ise diğerleri tarafından karşılanmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu ürünlerin arz imkanlarının Türkiye'nin her bölgesinden gelecek talepleri karşılayabilecek nitelikte olması nedeniyle ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak tespit edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Dosya mevcudu başvuru formunda, söz konusu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu ifade edilmekte, ancak bu kapsamda değerlendirilemeyecek ise sözleşmelere bireysel muafiyet tanınması talep edilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu sözleşmelerin Kanun'un 4 ve 6. maddelerine aykırı olmadığının tespitine ilişkin menfi tespit belgesi verilmesi başvurusunda da bulunulmuştur.

⁴ Açılımı "Interglass Multi Function" olan, ısı ve güneş kontrolü sağlayan, yumuşak kaplama adıdır.

Sözleşmelere konu Isıcam markası, Camtaş'ın ürettiği çift camlı pencere ünitesinin ticari markası olup, bu marka Camtaş tarafından seçilerek, öngörülen kurallara göre üretim yapmaya yetkili üreticilerce kullanılabilir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerde, Isıcam ve Isıcam Serin markalarının üretim teknolojilerinden daha gelişmiş bir altyapı ve bilgi birikimi gerektiren Isıcam S ve Isıcam Konfor üretimini gerçekleştirecek üreticilerin (IYÜ+), ürünün kalite standardının yükseltilmesi ve müşteri memnuniyetinin artırılması amacını sağlamak üzere diğerlerinden (IYÜ) ayrılmasının uygun bulunduğu belirtilmektedir.

Bu amaçla Isıcam ve Isıcam Serin markalarının üretimi için akdedilen "Çift veya Daha Fazla Düzcam/Kaplamalı Cam Sistemli Yalıtım Camı Ünitelerinin Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Franchise Sözleşmesi (Standart)" (IYÜ sözleşmesi) ile bu markalara ilaveten Isıcam S ve Isıcam Konfor markalarının üretimi için akdedilen "Çift veya Daha Fazla Düzcam/Kaplamalı Cam Sistemli Yalıtım Camı Ünitelerinin Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Franchise Sözleşmesi (Kapsamlı)" (IYÜ+ sözleşmesi) düzenlenmiştir.

Anılan sözleşmede, Isıcam yetkili üreticilerince (IYÜ ve IYÜ+), Camtaş tarafından belirlenen kalite ve standarda uygun çift cam üretiminin yapılmasının, bu üretimde Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. (Şişecam) adına tescil edilip Camtaş tarafından inhisari olmayan lisans sözleşmesi ile kullanılan Isıcam, Isıcam Serin, Isıcam S ve Isıcam Konfor markalarının kullanım şartlarının, ürünlerin pazarlanması, franchise ağının ortak kimliğinin ve ürünün imajının sürdürülebilmesi bakımından kalitenin Camtaş tarafından kontrol edilebilmesi usullerinin, müşteri hizmetlerinin ve müşteriye verilmesi gereken garantilerin, sözleşmenin konusunu oluşturduğu ifade edilmektedir.

Halihazırda Camtaş'ın Türkiye genelinde 30 ilde Isıcam yetkili üreticisi bulunmaktadır. IYÜ'ların amacının çift cam rekabeti iken, IYÜ+'ların amacının çift cam rekabetinin yanında nitelikli Isıcam'ın piyasada yaygınlaşmasının sağlanması olduğu belirtilmektedir.

Şişecam'ın ilgili pazarda proje bazlı çalışmalar dışında çift cam üretimi bulunmamaktadır. Pazarda yaklaşık olarak 2000 kadar üreticinin bulunduğu ve başvuru konusu anlaşma ile 60 üreticinin söz konusu üretim sisteminin üyesi olacağı ifade edilmektedir.

İlgili piyasada, çift cam üretimi ve pazarlanması konusunda faaliyette bulunan firmaların sayısının çokluğu dikkate alındığında, pazara giriş ve çıkışların kolay olduğu görülmektedir. Ayrıca, Camtaş'ın yetkili üreticilik vermek için aradığı asgari tesis koşullarının ve söz konusu ürünlerin üretimine yönelik teknik koşulların, piyasaya girmeyi düşünen firmalar açısından önemli bir engel teşkil etmediği anlaşılmaktadır.

Piyasadaki ilk beş rakip üretici ve yaklaşık pazar payları aşağıda gösterilmiştir:

<u>Çift Cam Üreticisi</u>	<u>Pazar Payı (%)</u>
Kutaş Dış Tic. Paz. A.Ş.
Karataş Cam Tic.
Çiraylar Isı Yalıtımlı Çift Cam San. ve Tic. A.Ş.

Güven Cam ve PVC Sist. San. Tic. Ltd. Şti.
Simbat Cam San. İnş. ve Yapı Malz. Ltd. Şti.

Söz konusu İYÜ ve İYÜ+ sözleşmelerinin hükümleri büyük ölçüde paralellik arz etmektedir. Bu sebeple aşağıda iki sözleşme hükümleri birlikte değerlendirilmiş ve farklı olan hususlar ayrıca belirtilmiştir.

H.3.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

Bir anlaşmaya Kanun'un 8. maddesinde öngörülen menfi tespit belgesi verilebilmesi için, o anlaşmanın, Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmaması gerekmektedir. Bu çerçevede sözleşmeler değerlendirildiğinde,

- 4.2.5., 4.2.6. maddeler ve bunlarla bağlantılı 4.13.3. madde ile yetkili üreticinin üretimde kullanacağı ürünlere ilişkin kısıtlama getirildiği,
- 4.11.1., 4.15.6. ve 4.15.9. (sadece kapsamlı sözleşmenin 4.15.11. maddesi) maddeler ile yetkili üreticilere rekabet yasağı getirildiği,
- 4.15.8. madde İYÜ ve İYÜ+'ların, satışlarına sınırlama getirildiği,

anlaşmış, dolayısıyla başvuruya konu sözleşmelere Kanun'un 8. maddesinde öngörülen menfi tespit belgesinin verilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

H.3.2. Muafiyet Değerlendirmesi

H.3.2.1. Anlaşmaların 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği Kapsamında Değerlendirilmesi

2002/2 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı ikinci maddesinde grup muafiyetinin, *"Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar"* olarak tanımlanan dikey anlaşmalara uygulanacağı belirtilmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında; *"Mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımına ilişkin düzenlemelerle birlikte fikri hakların alıcıya devri veya alıcı tarafından kullanımıyla ilgili hükümler içeren dikey anlaşmalar da, söz konusu fikri hakların anlaşmanın asli konusunu oluşturan mal veya hizmetlerin alıcı veya alıcının müşterileri tarafından kullanımı, satımı veya yeniden satımı ile doğrudan ilgili olması ve bu fikri hakların devri veya kullanımının anlaşmanın esas amacını oluşturmaması kaydıyla bu Tebliğde öngörülen grup muafiyetinden yararlanır."* ifadesi yer almaktadır.

Söz konusu sözleşmelerin bir mal veya hizmetin alımı, satımı ya da yeniden satımı amacına yönelik olup olmadığının değerlendirilmesi bakımından ilk olarak bu sözleşmelerin asli konusunu oluşturan mal veya hizmetlerin neler olduğu belirlenmelidir. Gerek sözleşmelerin başlığı ve "Konu" başlıklı ikinci maddesinden, gerekse içeriğinden sözleşmelerin, çift camın alımı ya da yeniden satımına değil, üretimi ve/veya satışına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Zira, çift camlar Camtaş'tan alınmamakta, İYÜ ya da İYÜ+'lar tarafından üretilmektedir. Sözleşmelerle düzenlenen temel hususlar; sözleşmenin tarafı olan İYÜ ve İYÜ+'lar tarafından çift cam üretilmesi ve üretilen bu çift camlarda Isıcam, Isıcam Serin, Isıcam S ve Isıcam Konfor markalarının kullanım şartları ile bu ürünlerin üretimi, montajı ve pazarlamasına ilişkindir. Dolayısıyla ilgili sözleşmeler, çift cam satışına yönelik dikey anlaşmalar olarak değerlendirilmelidir.

Fikri haklar bakımından ise, bu sözleşmelerde Şişecam'ın sahibi olduğu ticari markaların İYÜ ve İYÜ+'lar tarafından kullanımı söz konusu olduğundan, bunlarla ilgili hükümlerin Tebliğ kapsamında değerlendirilebilmesi için, fikri hakların devri veya kullanımının anlaşmanın esas amacını oluşturmaması gerekmektedir. İlgili sözleşmelerde düzenlenen esas hususun belirtilen markaları taşıyan çift camların üretimi ve satışı olduğu düşünüldüğünde, fikri haklara ilişkin hükümlerin, asıl amacı gerçekleştirmeye yönelik yardımcı düzenleme niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Anılan sözleşmelerde, Tebliğ'in 4. maddesinde belirtilen ve anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamalardan herhangi birisi de bulunmamaktadır. Her iki sözleşmenin süreye ilişkin 9. maddesinde, sözleşmelerin 5.8.2002 tarihinde imzalandığı ve 31.12.2003 tarihinde sona ereceği, tarafların sözleşmenin hitamından 1 ay öncesine kadar aksini bildirmemeleri halinde aynı şartlar altında sözleşmenin bir yıl daha uzayacağı ancak bu süre uzatımının sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 5 yılı aşamayacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla bu sözleşmeleri, rekabet hukuku bakımından 5 yıl süreli olarak kabul etmek gerekmektedir. Sözleşmelerde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlerin de bu çerçevede, Tebliğ'in verdiği izin dahilinde 5 yıl olarak düzenlendiği kabul edilmektedir.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında, ilgili sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu anlaşılmıştır.

H.3.2.2. Şişecam'ın Düzcam Pazarındaki Konumu

Şişecam'ın, ilgili ürün pazarının bir üst pazarı olan düzcam pazarında sahip olduğu pazar gücü nedeniyle gerek sözleşmeler vasıtasıyla gerekse tek taraflı olarak yapacağı davranışlar önem arz etmektedir. Çift cam üretim maliyetinin yaklaşık 2/3'ünü düzcamın oluşturduğu, Şişecam'ın Türkiye'deki tek cam üreticisi olduğu ve düz cam pazarında yaklaşık %..... pazar payına sahip bulunduğu göz önüne alındığında, Şişecam'ın düz cam pazarındaki konumunun önemi daha da artmaktadır.

Şişecam'ın düzcam pazarında sahip olduğu pazar gücü nedeniyle, Şişecam'la çift cam üretim anlaşması akdetmeyen, sistem dışındaki diğer çift cam üreticilerinin faaliyetlerinin zorlaştırılmasına ya da pazar dışına itilmesine, potansiyel çift cam üreticilerinin de pazara girişlerinin zorlaştırılmasına yol açabilecek anlaşma ve uygulamalar mümkün hale gelebilecektir. Dosya mevcudu bilgilerden, ilgili sözleşmelerin bu çerçevede incelendiği, Şişecam'ın sözleşmenin tarafı olan Isıcam üreticileri dışında kalan çift cam üreticilerine düz cam satmasını engelleyecek ya da ayrımcılık yapılmasına yol açacak herhangi bir hükme rastlanılmadığı anlaşılmıştır.

I- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında;

1. Camtaş Düzcam Pazarlama A.Ş. (Trakya Cam Sanayii A.Ş.) ile bayileri arasında imzalanan "Çift veya Daha Fazla Düzcam/Kaplamalı Cam Sistemli Yalıtım Camı Ünitelerinin Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Franchise Sözleşmesi (Standart)" ve "Çift veya Daha Fazla Düzcam/Kaplamalı Cam Sistemli Yalıtım Camı Ünitelerinin Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Franchise Sözleşmesi (Kapsamlı)"nin;

- 4.2.5., 4.2.6. maddeleri ve bunlarla bağlantılı 4.13.3. maddesi ile yetkili üreticinin üretimde kullanacağı ürünlere ilişkin kısıtlama getirilmesi,
- 4.11.1., 4.15.6. ve 4.15.9. (ve kapsamlı sözleşmenin 4.15.11. maddesi) maddeleri ile yetkili üreticilere rekabet yasağı getirilmesi,
- 4.15.8. maddesiyle İYÜ ve İYÜ+'ların, satışlarına sınırlama getirilmesi,

nedeniyle, bildirim konu sözleşmelere Kanun'un 8. maddesinde öngörülen menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,

2. Bildirime konu sözleşmelerin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında bulduklarına,

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.